SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW 15

CZĘŚĆ PIERWSZA
CZĘŚĆ OGÓLNA

ROZDZIAŁ I
GENEZA I ROZWÓJ IDEI ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO 21
1. Preindustrialne formy zabezpieczenia społecznego 21
2. Idea zabezpieczenia społecznego i klasyczne metody jej realizacji 26
3. Ubezpieczenie społeczne a ubezpieczenie zdrowotne 30
4. Ubezpieczenie społeczne a ubezpieczenie gospodarcze 32

ROZDZIAŁ II
POLSKI SYSTEM UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO 35
1. Ogólna charakterystyka i zasady działania systemu ubezpieczenia społecznego w Polsce 35
2. Organizacja i zarządzanie systemem ubezpieczenia społecznego 39
3. Finansowanie ubezpieczenia społecznego 41
3.1. Finansowanie świadczeń w latach 1945–1998 41
3.2. Finansowanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego po reformie z 1999 r. 43
3.2.1. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych 43
3.2.2. Konto indywidualne 44
3.2.3. Subkonto 45
3.2.4. Otwarte fundusze emerytalne 48

ROZDZIAŁ III
SKŁADKA NA UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE 51
1. Istota i rola składki 51
2. Zasady opłacania składki 55
2.1. Podział składki na ubezpieczenie społeczne 55
2.2. Podział składki emerytalnej 57
2.3. Płatnik składek 60
2.4. Podstawa wymiaru składek 62
3. Mechanizmy prawne ułatwiające zapłatę składki 66
4. Skutki nieterminowego opłacania składek 67

4.1. Odsetki za zwłokę ... 67
4.2. Dodatkowa opłata ... 67
4.3. Odpowiedzialność karna płatnika składek ... 68
4.4. Odpowiedzialność osób trzecich za zaległości z tytułu składek ... 69
4.4.1. Istota i zakres odpowiedzialności osób trzecich ... 69
4.4.2. Zakres pojęcia „osoba trzecia" ... 70
5. Zabezpieczenie rzeczowe wierzytelności z tytułu składek ... 72
6. Przedawnienie należności z tytułu składek ... 73
7. Zwrot składki i wypłata gwarantowana ... 75

ROZDZIAŁ IV
OBOWIĄZEK UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO ... 78
1. Zasady podlegania ubezpieczeniu społecznemu ... 78
2. Zakres obowiązku ubezpieczenia społecznego ... 80
3. Ustawowe tytuły obowiązku ubezpieczenia emerytalnego i rentowego ... 85
3.1. Katalog tytułów ... 85
3.2. Pozostawanie w stosunku pracy ... 85
3.3. Osoba uznana za pracownika ... 88
3.3.1. Sens konstrukcji uznania za pracownika ... 88
3.3.2. Geneza wprowadzenia do ustawy systemowej art. 8 ust. 2a ... 88
3.3.3. Praca „na rzecz pracodawcy" jako przesłanka uznania za pracownika ... 89
3.3.4. Rola konstrukcji prawnej wynikającej z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ... 90
3.3.5. Realizacja obowiązku ubezpieczenia społecznego osoby uznanej za pracownika ... 91
3.4. Wykonywanie pracy nakładczej ... 92
3.5. Członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej i spółdzielni kółek rolniczych ... 93
3.6. Wykonywanie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia ... 94
3.7. Prowadzenie pozarolniczej działalności ... 95
3.8. Współpraca przy wykonywaniu umowy agencyjnej, zlecenia lub pozarolniczej działalności ... 99
3.9. Pozostawanie w Służbie Celno-Skarbowej ... 101
3.10. Wykonywanie mandatu posła lub senatora ... 102
3.11. Pobieranie stypendium ... 103
3.12. Pobieranie świadczeń z funduszy publicznych ... 103
3.13. Wykonywanie pracy na podstawie skierowania do pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania ... 105
3.14. Tytuły niezwiązane z osiąganiem przychodu ... 106
3.15. Odbywanie zastępczej służby wojskowej ... 109
3.16. Członkostwo w radzie nadzorczej ... 109
4. Obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowego emerytów i rencistów ... 110
5. Zbieg obowiązku ubezpieczenia ... 112
5.1. Zbieg tytułów w zakresie ubezpieczenia powszechnego ... 112
5.2. Zbieg obowiązku ubezpieczenia powszechnego z obowiązkiem ubezpieczenia rolniczego ... 115
5.3. Zbieg obowiązku ubezpieczenia społecznego i podlegania zaopatrzeniu społecznemu ... 116

6. Dobrowolne przystąpienie do ubezpieczenia ... 117
6.1. Konstrukcja dobrowolnego ubezpieczenia społecznego ... 117
6.1.1. Dobrowolność pierwotna ... 118
6.1.2. Dobrowolność wtórna ... 119
6.1.3. Dobrowolność związana ... 119
6.2. Powstanie i ustanie dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i chorobowego ... 121
7. Zasady podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego przez pracowników migrujących ... 123

ROZDZIAŁ V
PRZEDMIOT OCHRONY UBEZPIECZENIOWEJ ... 127
1. Zdarzenia losowe biotyczne ... 127
2. Pojęcie zdarzenia (ryzyka) ubezpieczeniowego ... 128
3. Prawna klasyfikacja zdarzeń losowych biotycznych ... 132
4. Prawna kwalifikacja zdarzeń losowych a zakres ochrony ubezpieczeniowej ... 138
5. Wyodrębnienie ochrony wypadku w drodze do pracy lub z pracy ... 140
5.1. Kształtowanie się ochrony ubezpieczeniowej drogi do pracy lub z pracy ... 140
5.2. Pojęcie wypadku w drodze do pracy lub z pracy ... 141
5.2.1. Definicja wypadku w drodze do pracy lub z pracy ... 141
5.2.2. „Dom" jako drugi biegun drogi do pracy lub z pracy ... 144
5.2.3. Droga do pracy lub z pracy w znaczeniu prawnym (droga chroniona) ... 145
5.2.4. Przerwy w odbywaniu drogi do pracy lub z pracy ... 147
5.2.5. Wypadek w drodze w czasie przerwy w pracy ... 150
6. Wina ubezpieczonego a zajście zdarzenia losowego ... 153
7. Skutki prawne winy poszkodowanego ... 155

ROZDZIAŁ VI
WARUNKI NABYCIA PRAWA DO ŚWIADCZEŃ ... 158
1. Istota i rola warunków ... 158
2. Czas zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego ... 160
3. Staż ubezpieczeniowy ... 162
3.1. Pojęcie stażu ubezpieczeniowego ... 162
3.2. Struktura stażu ubezpieczeniowego ... 164
3.3. Staż do nabycia prawa i staż do wymiaru świadczenia ... 167
3.4. Kryteria różnicowania stażu ubezpieczeniowego ... 168
3.5. Przeliczniki stażu ubezpieczeniowego ... 169
4. Staż pracy szczególnego rodzaju ... 171
4.1. Struktura pracy szczególnego rodzaju ... 171
4.2. Zasady liczenia stażu pracy szczególnego rodzaju ... 172
4.2.1. Nieuwzględnianie okresu czasowej niezdolności do pracy ... 172
4.2.2. Nieuwzględnianie okresu zasadniczej służby wojskowej ... 177
5. Okresy uzupełniające staż do prawa ... 183
5.1. Okresy pracy rolniczej ... 183
5.2. Okres pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy ... 184
6. Zasady uwzględniania w stażu okresów zagranicznych ... 184

ROZDZIAŁ VII
WYMIAR ŚWIADCZEŃ Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO ... 187
1. Założenia ogólne ... 187
2. Wymiar rent i emerytur w systemie zdefiniowanego świadczenia ... 191
2.1. Formuła wymiaru świadczeń ... 191
2.2. Kwota stała i kwota bazowa ... 192
2.3. Kwota indywidualna świadczenia ... 192
2.3.1. Zależność od stażu ubezpieczeniowego ... 193
2.3.2. Zależność od podstawy wymiaru ... 194
2.4. Zmiana wysokości świadczenia ... 196
2.4.1. Przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia ... 197
2.4.2. Wyliczenie podstawy na nowo ... 198
2.4.3. Jednorazowe podwyższenie podstawy ... 199
2.4.4. Poszerzenie katalogów okresów składkowych i nieskładkowych ... 200
2.4.5. Zwiększenie świadczenia z tytułu aktywności zawodowej po przejściu na emeryturę lub rentę ... 201
3. Wymiar emerytury z uwzględnieniem okresów rolniczych ... 201
4. Wymiar emerytury w systemie zdefiniowanej składki ... 202
4.1. Założenia ogólne ... 202
4.2. Formuła wymiaru emerytury ze składki repartycyjnej ... 203
4.2.1. Podstawa obliczenia emerytury ... 203
4.2.1.1. Suma składek ... 204
4.2.1.2. Kapitał początkowy ... 206
4.2.2. Średnie dalsze trwanie życia ... 208
4.3. Wzrost emerytury ze składki repartycyjnej z tytułu dalszego zatrudnienia ... 209
5. Zmiana formuły zdefiniowanego świadczenia na formułę zdefiniowanej składki ... 210
6. Wymiar okresowej emerytury kapitałowej ... 213
6.1. Ustalanie kwoty okresowej emerytury kapitałowej ... 213
6.2. Podwyższanie kwoty okresowej emerytury kapitałowej ... 213
7. Minimalna kwota emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy ... 214
8. Dodatki do rent i emerytur ... 216
9. Waloryzacja świadczeń ... 218
9.1. Rola waloryzacji ... 218
9.2. Sposoby i rodzaje waloryzacji ... 219
9.3. Waloryzacja w polskim systemie prawa emerytalnego ... 220
9.4. Charakter prawny waloryzacji ... 223
10. Wymiar świadczeń z uwzględnieniem okresów zagranicznych ... 224

ROZDZIAŁ VIII
ŚWIADCZENIE NIENALEŻNE ... 226
1. Konstrukcja pojęcia świadczenia nienależnego ... 226
2. Zakres obowiązku zwrotu świadczenia pobranego nienależnie ... 228
3. Odpowiedzialność płatnika za nienależnie pobrane świadczenia ... 231
4. Świadczenie nienależnie pobrane przez osobę inną niż emeryt lub rencista ... 234

ROZDZIAŁ IX
REALIZACJA PRAWA DO ŚWIADCZEŃ Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO 236
1. Ogólne zasady ustalania i wypłaty świadczeń 236
2. Zawieszenie i inne przyczyny wstrzymania wypłaty świadczenia 240
2.1. Zawieszenie prawa do świadczeń 240
2.1.1. Zawieszenie prawa jako konstrukcja prawna 240
2.1.2. Zawieszenie prawa z mocy ustawy 242
2.1.3. Zawieszenie prawa na wniosek 244
2.2. Inne przyczyny wstrzymania wypłaty świadczenia 245
2.2.1. Ustanie prawa do świadczeń 246
2.2.2. Nieprzedłożenie dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczenia 246
2.2.3. Niepoddanie się badaniom lekarskim 247
2.2.4. Nieistnienie prawa 247
2.2.5. Niemożność doręczenia świadczenia 247
3. Potrącenia i egzekucja ze świadczeń ubezpieczeniowych 248
4. Przedawnienie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego 249
5. Zbieg prawa do świadczeń 251

ROZDZIAŁ X
DOCHODZENIE ŚWIADCZEŃ Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO PRZED SĄDEM 255

CZĘŚĆ DRUGA
UBEZPIECZENIE CHOROBOWE

ROZDZIAŁ XI
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA UBEZPIECZENIA CHOROBOWEGO 267

ROZDZIAŁ XII
RYZYKO W UBEZPIECZENIU CHOROBOWYM 272
1. Niezdolność do pracy z powodu choroby 272
1.1. Choroba w znaczeniu biologicznym 272
1.2. Choroba w znaczeniu prawnym 273
1.3. Treść ryzyka niezdolności do pracy z powodu choroby 274
1.4. Stwierdzanie zajścia ryzyka niezdolności do pracy z powodu choroby 275
2. Sytuacje zrównane z niezdolnością do pracy z powodu choroby 276
3. Zmniejszona sprawność do pracy 278
4. Przerwa w pracy w związku z urodzeniem dziecka 278
5. Konieczność opieki nad dzieckiem lub innym chorym członkiem rodziny 280

ROZDZIAŁ XIII
ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZENIA CHOROBOWEGO 282
1. Zasiłek chorobowy 282
1.1. Zasiłek chorobowy jako świadczenie zastępujące utracony zarobek 282
1.2. Zasiłek chorobowy a wynagrodzenie chorobowe 283
2. Świadczenie rehabilitacyjne 285
3. Zasiłek wyrównawczy 286

4. Zasiłek macierzyński ... 287
5. Zasiłek opiekuńczy ... 290

ROZDZIAŁ XIV
WARUNKI NABYCIA PRAWA I WYMIAR ŚWIADCZEŃ ... 292
1. Warunki nabycia prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego ... 292
1.1. Zajście ryzyka niezdolności do pracy w czasie trwania ubezpieczenia ... 292
1.2. Okres wyczekiwania ... 293
2. Wymiar świadczeń z ubezpieczenia chorobowego ... 294
2.1. Kryteria ustalania wysokości świadczeń chorobowych ... 294
2.2. Zasady ustalania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego i macierzyńskiego dla pracowników ... 295
2.3. Ustalanie podstawy wymiaru zasiłku chorobowego i macierzyńskiego dla osób niebędących pracownikami ... 297

ROZDZIAŁ XV
OKRES POBIERANIA ŚWIADCZEŃ ... 299
1. Okres pobierania zasiłku chorobowego ... 299
1.1. Rola okresu zasiłkowego ... 299
1.2. Długość okresu zasiłkowego ... 300
1.3. Struktura okresu zasiłkowego ... 301
1.4. Zasady liczenia okresu zasiłkowego ... 303
1.5. Okres pobierania zasiłku macierzyńskiego ... 306

ROZDZIAŁ XVI
POZBAWIENIE PRAWA DO ZASIŁKU CHOROBOWEGO ... 308
1. Utrata a brak prawa do zasiłku chorobowego ... 308
2. Okoliczności pozbawiające prawa do zasiłku chorobowego ... 310
2.1. Spowodowanie niezdolności do pracy w wyniku umyślnego przestępstwa lub wykroczenia ... 310
2.2. Spowodowanie niezdolności do pracy nadużyciem alkoholu ... 311
2.3. Wykonywanie pracy zarobkowej w czasie zwolnienia lekarskiego ... 313
2.4. Wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z celem ... 316
2.5. Sfałszowanie zaświadczenia lekarskiego ... 317
2.6. Niepodjęcie pracy zaproponowanej nosicielowi choroby zakaźnej ... 317

ROZDZIAŁ XVII
PRAWO DO ZASIŁKU CHOROBOWEGO PO USTANIU UBEZPIECZENIA CHOROBOWEGO ... 318
1. Kontynuacja niezdolności do pracy po ustaniu ubezpieczenia ... 318
2. Powstanie niezdolności do pracy po ustaniu ubezpieczenia ... 319
3. Wyłączenie prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia ... 321

ROZDZIAŁ XVIII
REALIZACJA PRAWA DO ZASIŁKU CHOROBOWEGO ... 325
1. Ujawnienie a doręczenie zaświadczenia lekarskiego ... 325
2. Postępowanie w sprawie wypłaty zasiłków ... 326

3. Wstrzymanie wypłaty zasiłku chorobowego ... 327
4. Nienależna wypłata zasiłku chorobowego ... 328
5. Przedawnienie roszczenia o zasiłek ... 328

CZĘŚĆ TRZECIA
UBEZPIECZENIE RENTOWE

ROZDZIAŁ XIX
ZAKRES PRZEDMIOTOWY UBEZPIECZENIA RENTOWEGO ... 333

ROZDZIAŁ XX
RYZYKO W UBEZPIECZENIU RENTOWYM ... 336
1. Ryzyko niezdolności do pracy ... 336
1.1. Nazwa ryzyka ... 336
1.2. Konstrukcja ryzyka rentowej niezdolności do pracy ... 337
1.3. Treść ryzyka rentowej niezdolności do pracy ... 340
1.4. Tryb stwierdzania ryzyka niezdolności do pracy ... 346
2. Niezdolność do samodzielnej egzystencji ... 349
3. Ryzyko utraty żywiciela ... 350
3.1. Założenia konstrukcyjne ryzyka ... 350
3.2. Ustawowa treść ryzyka utraty żywiciela ... 352

ROZDZIAŁ XXI
ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZENIA RENTOWEGO ... 355
1. Renta z tytułu niezdolności do pracy ... 355
1.1. Rodzaje rent z tytułu niezdolności do pracy ... 355
1.2. Warunki nabycia prawa do renty ... 356
1.2.1. Czas zajścia ryzyka rentowej niezdolności do pracy ... 356
1.2.2. Warunek stażu ubezpieczeniowego ... 357
1.2.3. Warunek „gęstości" ubezpieczenia ... 358
1.3. Wymiar renty z tytułu niezdolności do pracy ... 359
1.3.1. Formuła wymiaru ... 359
1.3.2. Wymiar renty w razie ponownej niezdolności ... 360
1.4. Zamiana renty na emeryturę ... 361
1.5. Zbieg prawa do renty z zarobkiem ... 363
2. Renta szkoleniowa ... 364
3. Renta rodzinna ... 366
3.1. Wtórny charakter prawa do renty rodzinnej ... 366
3.2. Warunki nabycia prawa do renty rodzinnej ... 367
3.3. Wymiar renty rodzinnej ... 368
4. Zasiłek pogrzebowy ... 370

ROZDZIAŁ XXII
ŚWIADCZENIA PRZYZNAWANE W SZCZEGÓLNYM TRYBIE ... 372
1. Rola szczególnego trybu przyznawania świadczeń ... 372
2. Świadczenia w drodze wyjątku ... 374
3. Świadczenia przyznawane na specjalnych warunkach ... 377

CZĘŚĆ CZWARTA
UBEZPIECZENIE WYPADKOWE

ROZDZIAŁ XXIII
ZAŁOŻENIA KONSTRUKCYJNE UBEZPIECZENIA WYPADKOWEGO 387
1. Geneza i rola ubezpieczenia od wypadków przy pracy 387
2. Kształtowanie się ubezpieczenia od wypadków przy pracy w Polsce 389
3. Pojęcia prawne ubezpieczenia wypadkowego 393
4. Zakres ochrony udzielanej przez ubezpieczenie wypadkowe 396
5. Składka na ubezpieczenie wypadkowe 398

ROZDZIAŁ XXIV
WYPADEK PRZY PRACY JAKO POJĘCIE PRAWNE 401
1. Miejsce pojęcia „wypadek przy pracy" w katalogu pojęć prawnych 401
2. Przedmiot definicji wypadku przy pracy 403
3. Powiązania między elementami definicji 407

ROZDZIAŁ XXV
ELEMENTY POJĘCIA WYPADKU PRZY PRACY 409
1. Nagłość zdarzenia 409
2. Zewnętrzność przyczyny 411
   2.1. Zewnętrzność przyczyny urazu lub śmierci a zewnętrzność przyczyny zdarzenia 411
   2.2. Pojmowanie przyczyny zewnętrznej w orzecznictwie Sądu Najwyższego 412
3. Wykonywanie pracy 415
4. Skutek w postaci urazu lub śmierci 417
5. Powiązania między elementami pojęcia wypadku przy pracy 418
   5.1. Charakter związku z pracą 418
   5.2. Wyłączenie (zerwanie) związku z pracą 421
      5.2.1. Przerwy w świadczeniu pracy 421
      5.2.2. Stan nietrzeźwości a zerwanie związku z pracą 423
6. Stwierdzanie zajścia wypadku przy pracy 424
7. Wypadek przy pracy osób ubezpieczonych na podstawie innego tytułu niż stosunek pracy 425
   7.1. Katalog chronionych czynności 425
   7.2. Ustalanie zajścia wypadku przy wykonywaniu innej ubezpieczonej czynności 427

ROZDZIAŁ XXVI
INNE KWALIFIKACJE PRAWNE SZKÓD NA OSOBIE DOZNANYCH W ZWIĄZKU Z PRACĄ 428
1. Choroba zawodowa 428
   1.1. Choroba zawodowa jako pojęcie prawne 428
   1.2. Rola wykazu chorób zawodowych 430
   1.3. Stwierdzanie choroby zawodowej 432
2. Wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy 434

ROZDZIAŁ XXVII
ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZENIA WYPADKOWEGO ... 437
1. Zasady udzielania świadczeń wypadkowych ... 437
2. Okoliczności wyłączające prawo do świadczeń ... 440
2.1. Wina umyślna lub rażące niedbalstwo poszkodowanego ... 440
2.2. Stan nietrzeźwości lub odurzenia poszkodowanego ... 443
3. Zakres świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego ... 444
4. Świadczenia z tytułu skutków wypadku przy pracy w zakresie zdolności do zarobkowania ... 447
4.1. Zasiłek chorobowy ... 447
4.2. Świadczenie rehabilitacyjne ... 448
4.3. Zasiłek wyrównawczy ... 448
4.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy ... 449
4.5. Renta szkoleniowa ... 451
4.6. Renta rodzinna ... 452
4.7. Dodatki do rent wypadkowych ... 453
5. Świadczenia odszkodowawcze z tytułu doznanego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci ... 454
5.1. Jednorazowe odszkodowanie należne poszkodowanemu ... 454
5.2. Odszkodowanie należne rodzinie poszkodowanego ... 456
6. Świadczenia zdrowotne ... 458

ROZDZIAŁ XXVIII
REALIZACJA PRAWA DO ŚWIADCZEŃ WYPADKOWYCH ... 460
1. Tryb przyznawania i wypłacania świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego ... 460
2. Zbieg prawa do rent wypadkowych z innymi świadczeniami ... 463
3. Zawieszenie prawa do rent wypadkowych ... 464

CZĘŚĆ PIĄTA
UBEZPIECZENIE EMERYTALNE

ROZDZIAŁ XXIX
FILAROWA KONSTRUKCJA OCHRONY RYZYKA EMERYTALNEGO ... 469
1. Plan Beveridge'a jako wzorzec filarowej konstrukcji ... 469
2. Uwarunkowania i założenia polskiej reformy systemu emerytalnego ... 471
3. Zasady wprowadzenia i działania dwufilarowego systemu emerytalnego ... 475
3.1. Kryterium daty urodzenia ... 475
3.2. Dwutorowość i dwufilarowość systemu emerytalnego ... 476
3.3. Status prawny i zasady działania otwartych funduszy emerytalnych ... 477
4. Emerytura bazowa ... 480

ROZDZIAŁ XXX
CZŁONKOSTWO W OTWARTYM FUNDUSZU EMERYTALNYM ... 482
1. Uwarunkowania prawne członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym ... 482
2. Uzyskanie członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym ... 485
2.1. Umowa o członkostwo ... 485
2.2. Otwarcie rachunku jako sposób nabycia członkostwa w OFE ... 486
3. Podział środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym ... 487

ROZDZIAŁ XXXI
RYZYKO EMERYTALNE ... 489
1. Odrębność ryzyka emerytalnego ... 489
2. Konstrukcja i treść ryzyka emerytalnego w prawie polskim ... 491
3. Wiek emerytalny jako warunek nabycia prawa do emerytury ... 497
3.1. Przesłanki ustalania wieku emerytalnego ... 497
3.2. Rodzaje wieku emerytalnego ... 498
3.3. Kryteria różnicowania wieku emerytalnego ... 499
4. Ogólne zasady ochrony ryzyka emerytalnego ... 500

ROZDZIAŁ XXXII
EMERYTURA Z POWSZECHNEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO ... 505
1. Ogólna charakterystyka rodzajów emerytury ... 505
2. Emerytura bazowa w systemie zdefiniowanego świadczenia ... 506
2.1. Emerytura w powszechnym wieku emerytalnym ... 506
2.2. Emerytura w niższym wieku emerytalnym ... 508
2.3. Emerytura wcześniejsza ... 509
2.4. Emerytury „branżowe" ... 511
2.4.1. Emerytura dla górników ... 511
2.4.2. Emerytura dla pracowników kolejowych ... 516
2.4.3. Emerytura nauczycielska ... 517
3. Emerytura bazowa w systemie zdefiniowanej składki ... 518
3.1. Formy występowania emerytury bazowej w powszechnym wieku emerytalnym ... 518
3.1.1. Emerytura repartycyjna ... 519
3.1.2. Okresowa emerytura kapitałowa ... 520
3.1.3. Emerytura bazowa „ostateczna" ... 521
3.2. Emerytura na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej ... 523
4. Emerytura „mieszana" ... 526

SPIS TABEL I SCHEMATÓW ... 529